Tarih Okulu Dergisi (TOD)
Mart 2017
Yıl 10, Sayı XXIX, ss. 221-234.

Journal of History School (JOHS)
March 2017
Year 10, Issue XXIX, pp. 221-234.

DOI No: http://dx.doi.org/10.14225/Joh1046

ARAPÇA'NIN İZİNDE: ARAPÇA'NIN LATİNCE YAZILIŞINA TEK ÖRNEK MALTA DİLİ

Hatice ARSLAN SÖZÜDOĞRU*

Öz

Tarihi boyunca farklı milletlere ev sahipliği yapmış Malta adası, birçok farklı dillerin de uğrak yeri olma özelliğine sahiptir. Bu diller Malta dilini büyük oranda etkilemiş, etkisi altında bırakmıştır. Ancak bu diller arasında izi silinmeyen ve günümüze kadar günlük hayatta yaşayan dil Arap dilidir. Arapça Sami dil ailesindendir. Malta dili de Sami dillerinden ve Latince yazılan tek Sami dilidir. Bu dil yaklaşık bin yıldır Arapçanın Mağrip lehçelerinden biri olarak yaşamını sürdürmektedir. Günümüz Arap dünyasının kullandığı Arapçayla günlük konuşmada kullanılan Malta dili aynı özelliği taşımaktadır. Bu çalışma ile iki dilden kelimeler karşılaştırılarak, birbirine benzerlikleri ortaya konulmuş ve bu dilin izi sürülmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelime: *Maltız, Arapça, Sami dili.*

On the Track of Arabic: Malta Language the One Example of the Arabic Writing in Latin

Abstract

The island of Malta, which has been home to different nations throughout history, is also a frequent destination for many different languages. These languages have influenced the Maltese language to a great extent. However, the language among these languages is the Arabic language, which has not been erased and lives in everyday life as much as everyday. Arabic is belongs to Semitic language family. The Maltese language is also the Semitic language and the only Semitic language written in Latin. This language has been in existence for about thousand years as one of the Maghribi dialects of Arabic. The Maltese language used in everyday conversation

* Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Arap Dili ve Belagati Bölümü.

with the Arabic language used by today's Arab world carries the same characteristics. In this study, by comparing the words, similarities were revealed and it was tried to trace this language.

Keyword: *Maltese, Arabic, Semitic language.*

Giriş

İnsanların iletişim aracı olan diller, onları kullanan insanlar gibi, doğar yaşar ve ölür. Kendi içinde her dilin serüveni farklıdır, kimi zaman farklı coğrafyalara taşınır, kimi zaman da kendi dar sınırları içinde kalır. Ancak kendisine biçilmiş olan ömrü tamamlamayı bekler. Bu diller arasında, zenginliğiyle ve İslam dinini kabul eden geniş bir coğrafyaya ulaşma şerefine nail olmasıyla Arap dilinin yeri şüphesiz ayrıdır. Arapça ayrıcalığını günümüze, dilin kendi yazı karakterleri ile değil, farklı yazı karakteri ile de sunarak, farklı bir şekilde daha yansıtmıştır. Bu ayrıcalık, Arap dilinin Malta adasında Latin harfleri ile yazılmasıdır. Malta dili olan "Maltızca" günümüzde Latin harfleriyle yazılsa da yaptığımız incelemede ve tarihi boyunca da bilinen yönü ile o Arapça'nın Mağrip lehçelerindendir.

2008 yılında Malta'ya gittikten sonra bu gerçek ile karşı karşıya kalıp, İngilizce konuşulan bir ada beklerken Arapça konuşan bir halk ile karşılaştık. Ancak yerli halk Arapça ile ilgili herhangi bir bağının olduğunu benimsememekte ve tarihi bağlarını inkâr etmektedir. Bu sebeple Arapça ile Maltızca kelimeleri karşılaştırıp, tespitlerimizi bu makale yolu ile yazmayı uygun bulduk. Kısaca Coğrafi Konumunu ve Tarihini ele aldıktan sonra, sırasıyla Malta dili hakkında ulaştıklarımızı metin içinde vereceğiz.

I. Malta'nın Konumu ve Tarihi

Malta adası[1] Sicilya adasına 100, Tunus kıyılarına 300 km. mesafededir. Yüzölçümü 316 km² ve nüfusu 430 bin. Başkenti Valletta'dır.[2] Nüfus sayısı az olmakla birlikte nüfus yoğunluğu çok yüksek olan ada Akdeniz iklimi özelliğini taşır. Nüfusun % 97'i Katolik'tir. Ülkede çok az sayıda Protestan bulunmaktadır. Müslümanların sayısı 1500 civarında tahmin edilmekte ve bunun ancak 1000 kadarının Malta uyruklu olduğu söylenmektedir. İklimin elverişli olması nedeniyle Akdeniz ürünleri yetişir. Balıkçılık adanın gelir kaynakları arasında önemli bir yere sahiptir. Malta ekonomisi içinde önemli

[1] Ebû 'Abdillâh Şihâbuddîn er-Rûmî Yâkût el-Hamevî, *Mu'cemu'l-buldân*, Dâr Sâdır, Beyrût, 2010, c. V, s. 43

[2] Coğrafi konumu için bkz: Şehabeddin Tekindağ, "Malta", *İ.A.*, c. VII, s. 260

yere sahip olan Turizm, yıl boyunca nüfusunun birkaç katına ulaşan turist sayısı ile en önemli gelir kaynağıdır.[3]

Adanın milattan önce 4000 yıllarına dayanan tarihine bakıldığında, önce Sicilya'dan gelen ailelerin olduğu, ardından Fenikelilerin milattan önce X. yüzyılda adayı bir ticari üs olarak kullandıkları görülür. Ada, milattan önce VII ve VI. yüzyıllarda Kartacaların, milattan önce 218 yılında Romalıların eline geçer ve bin yıl Romalı ve Yunanların yönetiminde kalır. Saint Paul'un adaya gelmesiyle halk Hıristiyanlığı kabul eder. 533 yılında Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasıyla ada Bizans hâkimiyetine geçer. 836 yılında Ağlebi emiri Ziyâdetullah b. İbrâhîm b. Ağleb[4] döneminde Malta Müslüman Arapların eline geçer. Ağlebiler'in burada bir tersane inşa etmesiyle Müslümanlar adada kalıcı olmaya başlar. Böylelikle halkın ve yer adlarının üzerinde Arapça etkili olmaya başlamıştır. Melita şehrinin adı Medine olarak değiştirilip merkez yapılmış. [5] Malta asırlar boyu Müslüman Arapların hakimiyetinde kalır. 1090 yılında Normanlar Sicilya'dan gelip adayı ele geçirirler. Norman Kral'ı II. Roger 1127 yılında adayı kesin ele geçirir. Ancak Müslümanlar II. Roger döneminde dinlerini yaşayabilmiş ve ada İslami yönetim şekli ile idare edilmiştir.[6] Bu durum II. Frederick'in emriyle 1249'da Müslümanların adadan çıkarılmasına kadar sürer.

Ada 1284'de Aragonluların eline geçer, 1410'da Kastilyalıların 250 sene sürecek İspanya krallarına bağlı bulunduğu bu dönemde kendi kanunları ile yönetilen bir devlettir. Zaman zaman Tunus'taki Hafsiler'in akınlarına uğrayan ada, 1428'de Kaid Rıdvan'ın düzenlediği ve 3000 kişinin esir edildiği saldırıdan etkilenir. 1522 yılında Kanuni Sultan Süleyman'ın Rodos adasından çıkardığı Saint Jean Şövalyelerini İspanya Kralı V. Karlos Malta adasına yerleştirir. Adayı tahkim edilmiş bir kaleye çeviren Şövalyeler, Osmanlı sınırında önceden beri korsanlık yapmakta ve Osmanlı da zaman zaman onlara karşılık vermekteydi. 1540 yılında Osmanlıların Turgut Reis komutasında yaptığı akınlar neticesinde 1551 yılında Gozo fethedilir. 1565 yılında Mustafa Paşa serdarlığında Malta fethine çıkılır, ancak birkaç ay sonra kuşatma kaldırılır ve ada fethedilmeden geri dönülür. Sonra, Osmanlılar birkaç defa

[3] Metin Tuncel, "Malta", *DİA,* c. XXVII, s. 538-539
[4] Abdulkerim Özaydın, "Ağlebiler", *DİA,* c. I, s. 475-478
[5] Müslümanlar'ın Malta'da bıraktığı bazı tarihi eserler için bkz: Tekindağ, *a.g.m.*, s. 261
[6] Adaya idari bir muhtariyet verildiğine dair bkz: Tekindağ, *a.g.m.*, s. 261

daha fethine kalkıştıysa da fetih müyesser olmamıştır.[7] 1798'de Napolyon Malta'yı ele geçirir. 1800 yılında adayı İngilizler işgal eder ve 1964 yılındaki bağımsızlığına kadar onun müstemlekesi şeklinde kalır. 1979 yılında İngiltere adayı tamamen terk eder ve Malta Cumhuriyeti kurulur.[8]

Günümüzde şaşırtan hususlar arasında Kanuni Sultan Süleyman döneminde gerçekleşen fetih hareketlerinin bugün gibi hafızalarda yer etmesine çalışılmasıdır. Katolik olan halk İslam'dan korkutulmaktadır. Adaya gelen turistlerin havaalanında karşılaştıkları, Osmanlı ile savaşı anlatan "The Great Siege"[9] adlı eser bu korkuyu belirgin ortaya koymaktadır. Malta'da şehir turu yapılan otobüslerin tur akışı içinde audiofondan dinlenilen tanıtım konuşmalarında yer alan Müslümanlarla ilgili olumsuz ve korku uyandıran ifadeler şaşırtıcıdır. *Şayet Osmanlı savaşı kazansaydı, bugün burada size Müslüman olarak hitap edecektik, bu gördüğünüz güzellikler onların olacaktı* gibi ifadeler tarihten gelen düşmanlığın canlı tutulmasıdır. Yine şehir turu kapsamında ikinci dünya savaşında Avrupa ülkelerinin adaya yağdırdığı topların açtığı tahribatları ve harabeleri gösterdiklerinde, çok masumca yapılmış bir iş gibi gösterilmekte, söz konusu ülkelerin kendilerine yıllık büyük miktarda mali yardımında bulundukları vurgulanmaktadır. Yakın tarihte gerçekleşen devasa tahrip unutturulmaya çalışılırken yaklaşık beş yüz sene önce gerçekleşen Osmanlı ile savaşları zihinlerde canlı tutulmaya çalışılmaktadır. Halkı İslam'dan uzak tutmak için adanın her gününe bir kilise düşecek şekilde adada 300'ün üzerinde büyüklü küçüklü kilise yer almaktadır. Erken dönemde gerekli şartları yerine getiremediği halde, 2004 yılında adanın Avrupa Birliğine alınması da bununla açıklanabilir.

II. Malta Dili

II. 1. Malta Dili Tarihi

Tarih boyunca adaya hükmedenler Malta'nın dilini de etkilemiştir. Normanlar döneminde Malta dilinin Arap harfleriyle yazıldığı bilinmektedir. 1426 yılına Pietru Caxaro'ya (1410-1485) ait bir belgede, "lingwa arabica" Malta dili için "Arap dilidir" diye kayıtlıdır. Bu belge en eski belgelerden kabul edilir. 1436 yılına ait bir kayıtta da Malta dilinden ilk defa "lingwa

[7] Osmanlı'nın Malta seferleri için bkz. Tekindağ, *ag.m.,* s. 262-264; Mehmet İpşirli, *Selaniki Mustafa Efendi Tarih-i Selânikî (971-1003/1563-1595)*, İstanbul, 1989, c. I, s. 5-8

[8] İdris Bostan, "Malta", *DİA*, c. XXVII, s. 539-542; Ahmet Miroğlu, *"Akdeniz'in İncisi Şövalye Adası: Malta"*, Semerkand Dergisi, Sayı:87, Mart 2006

[9] Ernle Bradford, *The Great Siege Malta 1565*, İngiltere, 1964

maltensi" Malta dili olarak bahsedilmektedir. [10] Şövalyeler 'in adaya hükmetmesiyle, dilleri olan İtalyanca Malta dili üzerinde etkili olmuştur. Britanyalılar döneminde İngilizce Malta diline etki etmiş ve hala da Malta bir İngilizce kursu üssü gibi kullanılmaktadır. 18. ve 19. yüzyılda "Maltız" diye bir yazı dili geliştirilmiştir. Bu yazı dilinin kendini İngilizcenin yanında ancak 1934 yılında ispat edebildiği kabul edilmektedir. Taceddin Uzun, İtalyan kültür ve medeniyetini keşfettikten sonra Maltalılar'ın dillerine ses ve cümle bilgisi alanlarında etki ettiğini, bunun neticesinde de Maltalıların kültür seviyesine göre İtalyanca dillerinde yer ettiğini belirtir..[11]

Malta dilinin menşei ile ilgili kayda değer iki tez ortaya atılmıştır, birincisi: Malta dilinin Fenike asıllı olduğu, ikincisi: Arapça asıllı olduğudur. Malta dilinin Fenike dili olduğunu ilk savunan ise Jean Quintin d'Autun (Quintinus) olduğu kayıtlıdır.[12] Buna karşın Wilhelm Gesenius[13] Malta dilinin Fenike dili olmadığını ispat etmeye çalışmıştır. Eserinde verdiği kelime ve cümleleri izah ederken, bunların Arapçada birebir kullanıldığına vurgu yapmış, bu sebeple Fenike dili olmadığını belirterek, bu tür tezleri savunanlara cevap vermiştir. Yine Isaac Silvestre de Sacy 1829'de Malta dili hakkındaki tartışmaları sonlandıranlardan biri olmuş ve *Journal of the Scholars'*de Malta dilinin Arapça asıllı olduğunu belirtmiştir. [14] Avrupa da modern kitaplarda Avrupa dillerinin Sosyo-Politik menşeini araştıranlar Malta dilinin Arapça olduğunu erken dönemde kaydetmişlerdir.[15]

Arap yazar Ahmed Fâris eş-Şidyâk'ın, ana dilinin bozulmuş olmasına kızarak Malta dili hakkında menfi yazdıklarından farklı olarak[16] Genesius, bu dilin aslının Arapça olduğunu, düzenli bir lehçe olduğunu, diğer dillerden kelimeler aldığında, kendi Malta dilini kaybetmediğini, hatta diğer dili de Malta ağzı ile ifade ettiğini ve eklediğini savunur.[17]

Maltızca Latince yazılan tek Sami dilidir. Aynı zamanda Avrupa dilindeki tek Sami dilidir. Bu dilin sadece Malta'da konuşulmadığı, Malta

[10] www.vassallohistory.wordpress.com/ History of the Maltese Language-25.12.2016
[11] Taceddin Uzun, *Latin Alfabesiyle Yazılan Tek Sami Dili: Maltaca,* N. Erbakan Üniversitesi İlahiyat Dergisi, Yıl: 2003, Sayı: 15, s. 20
[12] Bkz. Uwe Petersen, *Das Maltesische und seine Herkunft: Von der Vermutung zum Vergleich*, Mediterranean Language Review, Vol. 9, (1995-1997), s. 83
[13] Wilhelm Gesenius, *Versuch über die maltesische Sprache,* Leipzig, 1810
[14] www.vassallohistory.wordpress.com/ History of the Maltese Language-25.12.2016
[15], H. Haarmann, *Soziologie und Politik der Sprachen Europas*, München, 1975, s. 386
[16] Uzun, a.g.m., s. 20
[17] Gesenius, *a.g.e.,* Leipzig, 1810, s. 7

dışına göçmüş olan birkaç yüz bin insanın da hala konuştuğu bir dil olduğu belirtilmektedir.[18] Sınırlı bir Malta edebiyatından da bahsedilir. Eğitim dili olarak da kullanılan Maltız, sözlü ifadede ağırlıklı olarak bırakılmış, yazıda ise İngilizce öncelikli dil olmuştur. Buna karşın İngilizce, Fransızca, Toskana İtalyancası, Sicilya dili hem resmi dil olarak kullanılmış hem de Malta ağzını ciddi manada etkilemiştir.[19] Günlük hayatta kullanılan sözcük ve yüklemler tamamen Maltızca, ancak modern kelimelerin büyük bir kısmı Avrupa dillerinden alınmıştır. Malta dilinde teknik terimlerin olmayışı nedeniyle dilbilimciler zorluklarla karşılaşmışlardır. Özellikle Avrupa Birliği'nin mevcut hukuki belgelerini Maltızca'ya çevirmekten kaynaklanan zorluklar nedeniyle, Malta'nın AB'ye geçiş tarihi olan 01.05.2004 yılından itibaren onlara 3 senelik bir geçiş süresi verilmiştir.[20] Günümüzde Malta'nın resmi dili Maltızca ve İngilizcedir.

II. 2. Günümüz Malta Alfabesi:

Malta alfabesi Arap alfabesi ile yazılmayıp Latincedir. Sami dillerinden olduğundan, diğer Avrupa dillerinden farklı olarak telaffuzu karşılamak için bazı Latince harfler kullanılmaktadır. Bununla beraber c ve y harfleri de Malta dilinde bulunmamaktadır. Aynı şekilde Maltızca'da mevcut bazı harfler Arapça'da bulunmamaktadır. Özellikle ayn harfinin (ع) Maltızca'da iki harfle (Għ) gösterilmesi, yine (ش) harfinin (X) ile Latince'de karşılık bulması dikkat çekicidir. Zira Latince (X) harfi bazı dillerde (خ) harfi yerine kullanılmaktadır. Muhtemelen Maltızca'nın diğer dillerle karışması neticesinde böyle bir sonuç çıkmıştır.

Malta dilinin şekil hususiyeti, fiil çekiminde, müfred birinci şahsın öneki yerine nun harfinin kullanılması, Mağrib lehçeleriyle başlıca benzerliği teşkil ettiğini, vurgunun gittikçe kelimenin başına gelmek temayülünü gösterdiğini yazan Tekindağ, günümüzde Malta'da muhtelif lehçelerin olduğunu belirtir. Özellikle Köylerde, bilhassa Gozo'da, lehçe daha ziyade eski Arapçaya yaklaşır, h ve ğ gibi, la Valetta'da mechul olan sesler, Gozzo lehçesinde mevcut olduğunu yazar. Burada Maltalıların birkaç asır öncesine kadar bir alfabe kullanmadıklarını ifade eder. Tekindağ, XVIII. asırda Agius

[18] Avustralya'da 300.000, Kanada'da 8.000, ABD'de 20.000 ve İngiltere'de 20.000 Maltalı yaşamaktadır.
[19] www.go2-malta.de/auswandern_thema_sprache.php
[20] www.come2-malta.com_25.12.16

de Soldanis isminde bir Maltalı'nın bu lehçe üzerinde çalıştığını, daha sonra bir Malta yazı sistemi te'sis etmek teşebbüsünde bulunduğunu, ancak Arap alfabesi kullanma temayülü belirdiğini, fakat bazı harfleri tadil edilmiş Latin alfabesinin yaygınlaştığını yazar. *Taghrif fu il-kitba maltija* adlı bir gramer kitabının ise 1924 de yayınlandığını belirtir.[21]

Gesenius Tekindağ'ın bahsettiği bu bilgileri daha önce eserinde kaydetmiştir. Ancak Gesenius da yukarda adı geçen Agius de Soldanis'in çalışmalarından istifade etmiş ve 1810 yılında yazdığı *Versuch über die maltesische Sprache* adlı eserini onun eseri üzerine bina etmiştir. Gesenius Malta dilinin birçok özelliğine değinmiştir. Bizim burada kitabın tamamını almamız söz konusu olmadığı için, birkaç örnekle yetindik.

Muzari birinci çoğul şahıs çekiminde iki ayrı çoğul kullanılmakta, bunlardan biri muzarat harflerinden nûn (ن) harfi, ikincisi cemi müzekkerler için kullanılan vav (و) harfidir. Fiil Arapça şu örnekteki gibidir: نخرجو , ancak Malta dili Latince yazıldığından şu şekilde yazılır: nachrugiu. Yine Muzari ikinci çoğul şahısta da fiilin sonundaki nûn (ن) harfi, şu örnekte olduğu gibi kullanılmaz: تخرجو / tahrugu. Mazi, Muzari fiillerin çekimi, dili geçmiş zamanlı kullanımlar için de örnekler veren Gesenius'ta bariz olan, yukarda belirttiğimiz fiilin başında kullanılan bir nun harfinin varlığıdır. Zarfların ve edatların kullanımını da örneklendirmiştir. [22] Maltızca'da ikillerin/tesniyenin tamamen olmadığını yazan Gesenius[23], daha ayrıntılı olarak fiil çekimlerini izah etmiş ve kıyaslamıştır.

Genesius'un eserinde yaptığı karşılaştırmalar da dikkat çekicidir. Özellikle Mağrib ve Suriye lehçeleri üzerinde yaptığı araştırma ve karşılaştırmalar Malta dilinin bunlarla aynı telaffuz edildiğini ortaya koymaktadır.[24] Verdiği Latince cümleleri, kelimeleri Arapça harflerle tekrar vermektedir. Bu da bahsettiğimiz benzerliğin ne denli olduğunu bariz olarak ortaya koymaktadır. Eserinin sonuna doğru 30 sayfasını kısa bir sözlüğe ayırmış olan Gesenius, bu sözlüğü Agius'tan aldığını kaydetmiş.[25] Bu sözlük o günkü, yani XVIII. asırda halkın bildiği ve kullandığı kelimeleri vermesi bakımından değerlidir. Özellikle bu sözlükte yer alan kelimelerin günümüzde yaşayıp yaşamadığı ayrı bir çalışmaya konu teşkil edebilir mahiyettedir.

---

[21] Bkz. Tekindağ, *a.g.m.,* s. 265
[22] Gesenius, *a.g.e.,* s. 25-26
[23] Gesenius, *a.g.e.,* s. 19-20
[24] Gesenius, *a.g.e.,* s. 4
[25] Gesenius, a.g.e., s. 43-72

Maltızca alfabe aşağıdaki gibi okunmaktadır:

A a	B b	Ċ ċ	D d	E e	F f	Ġ ġ	G g	Għ għ	H h
a	be	ċe	de	e	ef	ġe	ge	ajn	akka
Ħ ħ	I i	Ie ie	J j	K k	L l	M m	N n	O o	P p
ħe	i	ie	je	ke	elle	emme	enne	o	pe
Q q	R r	S s	T t	U u	V v	W w	X x	Ż ż	Z z
qe	erre	esse	te	u	ve	we	exxe	że	ze

Aşağıda Maltızca'nın günümüz alfabesi ile Arap harflerini karşılaştırıp, Türkçe karşılığı ile verilmiştir.

Maltızca Harfleri	Arapça Harfler	Türkçe Harfler
A	ا	A
B	ب	B
Ċ	تش	Ç
D	ظ/ذ/ض/د	D/Z
E	ا	E
F	ف	F
Ġ	ج	C
G	ك	G
Għ	ع	‘A
H	ه	H
Ħ	خ / ه	Ḫ/H
I	إ	İ
Ie	إي	İ
J	ي	Y
K	ك	K
L	ل	L
M	م	M
N	ن	N
O	أ	O
P	ب	P
Q	ق	Ḳ
R	ر	R

S	ص/س	S
T	ط/ت	T
U	ع	U
V	ف	F
W	و	V
X	ش	Ş
Ż	ظ	Ż
Z	ز	Z

II. 3. Günümüzde Kullanılan Maltızca Kelimeler ve Kelimelerin Arapça Karşılığına Örnekler

Yukarıda da bahsedildiği gibi, Malta dili ağırlıklı olarak günlük konuşmada kullanılıyor. Resmi işlerde İngilizce ağırlıklı kullanılmaktadır. Burada izi sürülen, bin sene önce Malta adasına hâkim olan Arapların dilinin hala eski haliyle var olduğu, çeşitli alanlarda yapılan araştırmalarda, kelimelerin günümüz Arapçasıyla aynı şekilde kullanıldığıdır. Aşağıda günlük hayattan seçilen kelimelerle, halk tarafından kullanılan Malta dili "Maltızca"'ın Fasih Arapça'ya ne kadar yakın olduğu görülmektedir.

II. 3. 1. Sayılar:

Sayılar incelendiğinde ondalık grubunda aynı sayıların kullanıldığı görülmektedir.

Maltızca	**Arapça**	**Türkçe**
Wieħed	واحد	Bir
Tnejn	اثنيْن	İki
Tlieta	ثلاثة	Üç
Erba	أرْبعة	Dört
Ħamsa	خمسة	Beş
Sitta	ستة	Altı
Sebgħa	سبعة	Yedi
Tmienja	ثمانية	Sekiz
Disa	تسعة	Dokuz
Għaxar	عشرة	On

II. 3. 2. Yiyecek İçecek:

Gıda ürünlerinde, sebze ve meyvelerde büyük oranda günümüz Arapçası ile aynı isimler kullanılmaktadır.

Maltızca	**Arapça**	**Türkçe**
İkel	أكل	Yemek
Tewm	ثوم	Sarımsak
Basla	بصل	Soğan
Ħjar	خيار	Salatalık
Patata	بطاطا	Patates
Ispinaċi	اسبنخ	Ispanak
Ħass	خص	Marul
Għeneb	عنب	Üzüm
İlma	الماء	Su
Ħalib	حليب	Süt
Kemmun iswed	كمّون أسود	Çörekotu
Għasel	عصل	Bal
Żejt taż-żebbuġa	زيت الزيتون	Zeytinyağı
Ħobż	خبز	Ekmek
Bajd	بيض	Yumurta

II. 3. 3. Aile:

Aile fertleri için kullanılan kelimeler günümüz Arapçasına benzese de bazı kelimelerde İngilizcenin etkisi daha baskın olduğundan Arapçasının kullanılmadığı görülmektedir

Maltızca	**Arapça**	**Türkçe**
Omm	أم	Anne
(Arapça kullanılmıyor	أب	Baba
Mara	مرأة	Kadın
Raġel	رجل	Erkek
Tifla; Tfajjel; Tfal; Tifel;	طفل/طفلة/	Kız Çocuk
İbna	ابنة	Kız
İben	ابن	Oğul
Achua	أخ	Erkek kardeş
Oht, Oht	أخت	Kız kardeş

II. 3. 4. Uzuvlar:

Bu grupta da ulaştığımız kelimelerde günümüzdeki Arapça kullanımı ile aynı olduğu, fark arz etmediği belirgindir.

Maltızca	**Arapça**	**Türkçe**
Ilsien	لسان/السن	Dil
Snien	سن	Diş
Idejn	يدين	El
Riġel	رجل	Ayak
Qalb	قلب	Kalp
Ras	رأس	Baş
Ghajn	عين	Göz
Kilwa	كلية	Böbrek
Xagħar; Xaghar	شعر	Saç
Saba'	اصبع	Parmak
Sider	صدر	Göğüs

II. 3. 5. Yer Adı/Doğa:

Tabiat ve yer adlarının da eski haliyle muhafaza edildiği ve günümüz Arapçasında olduğu gibi kullanıldığı görülmektedir.

Maltızca	**Arapça**	**Türkçe**
Belt	بلد	Şehir
Suq	سوق	Pazar/çarşı
Mitjar	مطار	Havaalanı
Marsa	مرسى	Demir atılan yer
Baħar	بحيرة	Göl
Baħar	بحر	Deniz
Siġra	شجر	Ağaç
Dar	دار	Ev

II. 3. 6. Meslekler:

Mesleklerde farklılıklar olduğu muhakkaktır. Ancak, bazı meslek isimlerinin aynı şekilde kullanıldığı aşağıda verdiğimiz tablodan öne çıkmaktadır.

Maltızca	Arapça	Türkçe
Kittieb	كتاب	Yazar
Tabiba; Tabib	طبيب	Doktor
Għalliem	معلم	Öğretmen
Bidwi	بدوي	Köylü, çiftçi
Sengħa	صناع	Usta
Taħħan	طحان	Değirmenci
Sewwieq	سائق	Şoför
Bennej	بناء	İnşaatçı, Duvarcı

II. 3. 7. Araç Gereç:

Ulaştığımız bu gruptaki kelimelerin de kullanımı günümüzdeki kullanım ile farklı değildir.

Maltızca	Arapça	Türkçe
Labra	ابرة	İğne
Musmar	مسمار	Çivi
Mqassijiet	مقس	Makas
Bieb	باب	Kapı
Ktieb	كتاب	Kitap
Weraq	ورق	Sayfa
Libsa	لبس	Elbise

II. 3. 8. Sıfatlar:

Günümüzdeki kullanımı ile aynı olan kelimeler içinde sıfatlar da yer almaktadır.

Maltızca	Arapça	Türkçe
Tqil tqila; tqil	ثقيل	Ağır
Qodma	قديم	Eski
Twil	طويل	Uzun
Qasir	قصير	Kısa
Ġdid	جديد	Yeni

Miksur	مكسور	Kırık
Irqiq	رقيق	Zayıf
Sħun	سخن	Sıcak
Bard	برد	Soğuk
Tajjeb	طيب	İyi
Marid	مريض	Hasta

II. 3. 9. Hayvanlar:

Hayvan isimleri de günümüz Arapçasında kullanılanlarla aynıdır.

Maltızca	**Arapça**	**Türkçe**
Għasfur	عصفور	Serçe
Kelb	كلب	Köpek
Qtates	قطة	Kedi
Ġemel	جمل	Deve
Baqra	بقرة	İnek

Sonuç

Tarihi boyunca farklı dillerden etkilenen Maltızca'nın, etkilendiği diller arasında Arapçanın yer aldığı muhakkaktır. Maltızca Arapçadan etkilenmekle kalmamış, hayatın her alanında Arapçayı hâkim kılmıştır. Özellikle sayılar, uzuvlar, temel gıda maddeleri gibi kelimelerin Arapça asıllı olduğu göze çarpmaktadır. Her ne kadar bu kelimeler Arap alfabesi ile yazılmazsa da, Latinize edilmiş bu kelimelerin telaffuzu farklılık arz etmemektedir. Avrupa da yayınlanmış olan pek çok eserde erken dönemde Maltızca Arapçanın Mağrib lehçelerinden addedilmiş ve üzerinde pek çok araştırma yapılmıştır. Ancak bizde ve Arap dünyasında örnekleriyle yeterli sayıda araştırma mevcut olmadığından, bu çalışma ile bu husus gözler önüne serilmiştir.

Sonuç olarak bu çalışma ile Malta dilinin Arap diline çok yakın olduğu, Arap dünyasının rahatlıkla bu dil ile iletişim kurabileceği görülmektedir. Malta dilinin diğer dillerin izlerini hangi alanlarda üzerinde taşıdığı ve ne kadar etkileri altında kaldığı ise bizde henüz yeni çalışmalara açıktır.

KAYNAKÇA

ALMANCA-MALTIZCA SÖZLÜK

BOSTAN, İdris: *"Malta", DİA*, c. XXVII, s. 539-542

BRADFORD, Ernle: *The Great Siege Malta 1565*, İngiltere, 1964

GESENİUS, Heinrich Friedrich Wilhelm: *Versuch über die maltesische Sprache,* Leipzig, 1810

HAARMANN, H.: Soziologie und Politik der Sprachen Europas, München, 1975

İPŞİRLİ, Mehmet: *Selaniki Mustafa Efendi Tarih-i Selânikî (971-1003/1563-1595)*, İstanbul, 1989

MİROĞLU, Ahmet: *"Akdeniz'in İncisi Şövalye Adası: Malta"*, Semerkand Dergisi, Sayı: 87 Mart 2006

ÖZAYDIN, Abdulkerim: "Ağlebiler", *DİA,* c. I, s. 475-478

PETERSEN, Uwe: *Das Maltesische und seine Herkunft: Von der Vermutung zum Vergleich*, Mediterranean Language Review, Vol. 9, (1995-1997), pp. 83-92

TEKİNDAĞ, M. C. Şehabeddin: "Malta", *İ.A.*, (MEB), c. VII, s. 260-266

TUNCEL, Metin: "Malta", *DİA*, c. XXVII, s. 538-539

UZUN, Taceddin: *Latin Alfabesiyle Yazılan Tek Sami Dili: Maltaca,* N. Erbakan Üniversitesi İlahiyat Dergisi, Yıl: 2003, Sayı: 15, s. 17-27.

YÂKÛT el-Hamevî, Ebû 'Abdillâh Şihâbuddîn er-Rûmî: *Mu'cemu'l-buldân*, c. V, s. 43, Dâr Sâdır, Beyrût, 2010

İnternet Kaynakça

www.vassallohistory.wordpress.com/ History of the Maltese Language-25.12.2016

www.go2-malta.de/auswandern_thema_sprache.php

www.come2-malta.com_25.12.16